

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XLI. De celebratione Missarum Sacramento Eucharistiæ, & divinis
officiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

15 Idem dicendum de coemeterio; nam & hoc per benedictionem Episcopi factum religiosum pollutur modis supra relatis, cujus tamen pollutio non adficit Ecclesiam: est enim accessorium, quod non adficit aut trahit ad se principale suum, *c. un. eod. in 6.* et si è contra coemeterium Ecclesiae contiguum, censetur pollui; sequitur enim accessorium suum principale. *Navyr, d. c. 27. n. 253.*

16 Addunt & sextum modum, quando paries combustus, vel ita destructus est, ut cum reedificari oporteat. Verum iste modus non tam infert pollutionem aliquam, quam aufert consecrationem, qua iterata eget Ecclesia reparata, quatenus parietes simul ruerunt, quia tunc perditur consecratio, destructa re, in qua fundatur. Nam si paulatim & successivè destruantur ac reparentur, non perditur consecratio, quia semper censetur eadem manere, & tunc id quod majus est trahit ad se minus. Tectum ruens, in integris parietibus, non facit consecrationem amitti, quae potissimum versatur circa parietes, in quibus linitio & cruces fiunt, *c. lignis h. f.* Benedicta Ecclesia non indiget nova benedictione, etiam destructis parietibus, cum tantum benedicatur solum, quod semper idem manet.

17 Est autem differentia inter praedictos quinque casus, quod in tribus primis casibus Ecclesia pollutatur per actionem quasi transientem, cujus vi relinquitur polluta, etiamsi actio omnino transierit, nullumque in ea reliquerit effectum physicum: in ultimis verò duobus pollutatur Ecclesia per effectum in ea permanentem, ex vi prioris actionis, scilicet per corpus excommunicati vel pagani hominis ibi sepultri. Unde est, quod in prioribus casibus ad purgandam Ecclesiam non sit necessarium aliquid ab illa extrahere, sed solum orationibus & aspercionibus juxta ritum Ecclesiae eam reconciliare. In posterioribus verò corpus humatum est extrahendum, & extra Ecclesiam projiciendum, & postea adhibenda benedictio aut purgatio. Sepultura talis contigerit per culpam, aut citra culpam, non interest, ut quia credebatur aut probabatur baptizatus non excommunicatus, durante causa violationis durabit & ejus effectus, *can. Ecclesia 27. cum seq. de consecr. dist. 1.* Si ramentum possint

ossa internosci, *c. sacris sup. de sepulc. sacris* daver sit confusum cum aliis & sic ignota reputatur quasi non esset, aut saltem occultissimum defectum, cujus permissio non impedit reconciliationem in parietibus Ecclesiae.

Unum hic superest quaerendum, An pollutendi Ecclesiam fundatur in terra sacro, an verò de se & natura in res solas junctam sacrilegi malitiam, eo quod in Ecclesia? Resp. Verius dicitur fundatur in Ecclesia statuto, cum moralis ille pollutendi effectus, per se, & ut sic, non sit culpa, sed poena, & ad modum censurae, in detestatur punitivè auctus repugnantis Ecclesiae, de excommunicatum sepelire in Ecclesia est de se malum, uti & non baptizatum in terra sepelire in Ecclesia, cum corpus illud fuerit propriis peccatis maculatum, quibus inferni tradendum, licet non reus, sicandum. Sic & catechumenus in baptisimum revera suscepit maculatum, si peliendus in loco sacro, cum tamen possit: ut haec res tantum sit deinde in Ecclesiastica prohibitionem fundatur in gratiarum.

TITULUS XLII

De celebratione Missarum, & dimento Eucharistiae, & divinis officis.

SUMMARIUM

1. Missa antiquitas.
2. Celebranda una tantum in die: & quibus plures uno die celebrari possunt.
3. Die Nativitatis Domini celebrari non an sit preceptum?
4. Quo tempore sit celebranda Missa.
5. Materia hujus Sacramenti.
6. Minister.
7. Celebranda Missa in Ecclesia & loco sacro.
8. Extra Ecclesiam celebrare licet in casibus suis, & ex causa privilegii.
9. Celebrare non licet in Ecclesia polluta.
10. Celebrans in loco polluto quam purgationem faciat.

21. Eucharistia cur & qualiter servanda in Ecclesia.
22. Hora Canonica recitanda, psallenda in Ecclesia qualiter, & à quibus.
23. Clerici quo iure teneantur ad Horas.
24. Religiosi professi non ordinati an teneantur?
25. An Novitii?
26. Tenentur Clerici beneficia possidentes.
27. An fructus non percipientes ex beneficio teneantur?
28. Excommunicatus suspensus &c. an teneatur.
29. Vi solus tituli an quis teneatur?
20. An & in casu controversa possessionis?
21. An in casu adempta possessionis fructibus alteri reservatis?
22. An fructibus à S. P. reservatis?
23. An possidens beneficium, cuius fructus percipiat parens?
24. An possidens beneficium, metu à patre eductus?
25. An habens beneficium tenet?
26. An habens manuale beneficium?
27. Ob plura beneficia an plures recitare teneantur?
28. An obligetur percipiens pensionem ab Ecclesia?
29. An habens prestimonium.
30. An habens pensionem ex causa resignati beneficii?
31. Hora qualiter decantanda.
32. Organorum usus & Musica an probanda?
33. Poena non recitantis Horas.
34. An quis teneatur ad Horas mox ab accepto beneficio.
35. Restitutio fructuum quando & cui facienda.
36. Restitutio qualiter facienda.
37. Causa excusantes à recitatione Horarum.
38. An teneatur ad parem, qui Horas omnes dicere nequit.
39. An loco earum quid aliud recitare.
40. Inverso & interruptio Horarum quatenus licita.

IN Ecclesiis consecratis ea, quæ ad cultum divinum spectant, peraguntur, uti est Sacramentorum administratio, Missarum celebratio: quæ sunt mysterium maximum, & sacrificium iacruentum, consistens in consecratione & communiione corporis & sanguinis Christi, non tam novitium, & nuperum inventum, atque modernos hæreticos, non tam veritatis,

quam vanæ arrogantia, malitiæ, odii, avaritiæ spiritu adductos adferere non pudet, cum ab initio Ecclesiæ celebrationem Missæ in usu fuisse constet ex iis, quos citat Bellarm. in *nupera sua Apologia* c. 8. & quæ tradit Baron, *tom. 1. Annal. ad an. 34. §. 52. & seq. & ad an. 64. §. 2. §. 50. & seq.* & patet ex actis Apostolorum, c. 13. ubi dicitur *Ministrantibus autem illis Domino*, Græcè *λειτουργουτων*, hoc est, sacrificantibus.

Celebranda autem Missa una tantum de die, cum non sit modica res unam facere, & valde felix sit, qui unam dignè celebrat, *can. sufficit de consecr. Dist. 1.* Ut iteranda non sit, citra damnationem, *à can. sufficit.* Sicut tamen casus, quibus eam iterari exigit necessitas, inter quos unus maximè est in usu, quando scilicet quis præest pluribus parochiis, quibus una Missa sufficere nequit: tunc enim licebit alteram addere, imò & tertiam, non sumpta tamen prius oblatione, ut eatenus videatur jejunus Sacerdos. Navarr. in *Summa* c. 25, nu. 87. & *cons. 2. h. t.* Permissum autem generaliter die Nativitatis Domini celebrare tres Missas, *can. nocte De consecr. dist. 1. c. 3. h. t.* ubi non est definitus numerus, ut ea res consuetudini sit attribuenda. Eius rei mystica significatio traditur à Gl. in *d. c. 3.* quod scilicet per tres Missas significetur status hominis ante legem, sub lege, & post legem, sive in lege gratiæ. Alii ad triplicem Christi generationem referunt, æternam scilicet ac divinam, temporalem ac humanam, & spiritualement. Dicitur autem prima media nocte, secunda diluculo, tertia de die.

Q. An sit præcepti celebrare tunc tres Missas? **R.** Non videri, cum dicta loca videantur loqui permissivè: ut non tam contingant præceptum, quam indulgentiam, quæ non ponit obligationem & omittens non peccet, multo minus non audiens tres Missas eo die, cessante præcepto. Navarr. *Cons. 1. h. t.* Fuit & olim moris duas Missas celebrare in die Circumcisionis, unam de Virgine, alteram de mysterio. Guil. Durand. *Ration. divin. offic. lib. 6. cap. 15.*

Celebranda, ut dixi, Missa una in die, eoque naturali à media nocte usque ad mediam noctem computando, more Romano. Tempus tamen matutinum est præfixum, ejus celebranda.

lebrationis; & quidem initium aurora; id est crepusculum diei, est terminus, ante quem non licet committere eam inchoare; terminus in quo de finit, est meridies. Putat tamen Navar. *d. loco num. 85.* usque ad tertiam pomeridianam posse dici Missam, cuius sententia non videtur regulariter; & absque causa servanda. Si itineris necessitas vel alia causet celebrari Missam post meridiem, videtur unius horæ spatium non excedendum.

5 Materia, quæ offertur, est panis & vinum. Panis ex farina triticea & sola aqua naturali coagmentatus. Azymus sit, an fermentatus, non videtur inter. Ille ad essentiam Sacramenti. D. Th. p. 3. q. 74. art. 4. neque enim recepta eorum opinio, qui negant in pane fermentato fieri consecrationem, inter quos est *Gl. in can. in sacramento*, & *de consecr. dist. 2. c. e. fin. h. t.* In Ecclesia tamen Latina sive occidentali receptum, non nisi in azymo pane celebrare, non in fermentato, & piaculum haberetur peccet Sacerdos in eo celebrans, *d. e. fin.* cum juxta legis præceptum, in azymo pane Pascha suam celebraverit Christus, qui non tam venit solvere legem, quam adimplere. In Græca sive orientali Ecclesia in fermentato celebrare usus est, sæpè à Latina Ecclesia reprehensus, licet sine fructu. Retineri tamen consuetudo ibi potest. Vinum sit de vite, cui paululum aquæ admiscendum, *d. e. in sacramento.* Idque ex præcepto & usu Ecclesiæ. Adhibetur & in consecratione præscripta verborum forma, & alii ritus solemnes, de quibus, & eorum significatione agitur, *e. omni Martha 6. h. 5. Nav. in summa c. 25. n. 55. c. seqq.*

6 Ministrus est Sacerdos, qui etiam gestimus sacrificium perficit, *can. in 1. q. 1.* Neque enim peccata celebrantis impediunt opus operatum, quod ex divina institutione suam habet vim, nec mala ministri vita maculari potest, non magis quam Solis radius transiens per loca sordida, *can. fin. XV. q. fin. 6. 7. sup. tit. 2. de cohabit. Cleric. c. mul.* Quorum ad opus operantis illud mentiorum esse non potest coram Deo, nisi sit grata persona operantis: quo modo prudentis est commendare potius sacrificium Sacerdoti bono, quam malo.

7 Debito & præscripto modo hic Missam peraget, in loco facto, ad hoc specialiter deputato. Navar. *d. h. num. 81.* Quod visum Ecclesiæ,

tum ad debitum hujus Sacramenti reverentiam ut condigno tractetur honore, cum obnoxiam rem fidelium devotionem. Unde extra libro 1. c. 1. prohibita Missarum celebratio, *can. de consecr. dist. 1.* Videtur tamen licitum esse, celebrare in Ecclesia benedicta tantum fundata Pont. aut Episcopi auctoritate ad ministranda Sacramenta, quod rite & debite sint consecrationes, ut colligitur ex *2. fin. prox. ubi Ecclesia benedicta, si polluitur, utur cont. nudo reconcilianda; ne suspensio divina laud. s. Unde evidens est, celebrari ibi posse, ut rectè colligit Abbas, cum Ecclesia habeat eadem ferè privilegia, quæ secreta. Erit autem eo casu necessarium altare consecratum, saltem portatile.*

Hæc ita communi & ordinario iure sunt casus, quibus extra Ecclesiam celebrare, in domo privata, sive Oratorio, consecrati. nec benedictio, idque auctoritate Episcopi, ut patet ex *can. Missarum de consecr. 1.* In verbis, *In locis ab Episcopo consecratis, ubi ipse permiserit.* Quæ licentia est benedictio per decretum Trid. Sess. 22. de consecr. *celebrat. Missæ*, quod noluit celebrari nisi in Ecclesiis, & ad divinum tantum tantum dedicatis Oratoriis. Quod decreto non potest dici adimi licentiam istam Episcopi. Concilium simpliciter eam vetet, permissum Episcopis, ut tantum Oratoria designentur, tamen necessitas aliud postulet, quæ contra Ecclesiam, domum, quocumque terræ, etiam sub dio, dici Missas licet, *can. conc. concedimus de consecr. dist. 1. q. 1.* Cui licentia non potest videri derogari, quia non disponat, ut tradit Navar. *d. loco 12.* cum non disponat in casu necessitatis, ubi quocumque terræ loco, quia super maris flumine celebrare non licet, etiam in casu

cessitatis, propter periculum effusiois ibi obvium. Facit & privilegium Pontificis alibi licite celebrari, quale olim habuisse Prædicatores & Minores patet ex *c. his 30. inf. de Privil.* nisi postea revocatum fuerit, aut de novo concessum, uti Patribus Societ. Jesu.

9 Quod dicitur, posse aliquot casibus extra Ecclesiam celebrari Missas, accipiendum, quatenus locus est decens: qualis non est Ecclesia polluta, in qua ideo non celebratur citra reatum mortalem, antequam purgata fuerit, propterea quod non respondeat reverentiæ Sacramento debitæ, tali loco Missam celebrare: ut justa & gravis sit ista prohibitio. Ubi nihil excusabit altare viaticum, quia locum non purgat.

10 Q. An aliqua sit pœna exterior aut censura celebranti in tali loco? R. Possit videri, talem fieri irregularem, quod celebret in loco interdicto, qualis incurrit irregularitatem, *c. is qui 18. in fine de Jerr. excom. in 6.* Verum in ejus cap. principio contrarium est, decisum, cum locus violatus non possit dici interdictus: ut nec pœna ista sit inferenda, quæ sine textu non inferitur, *d. c. 18.* Quamvis quid impedimenti aut inhabilitatis contineat locus, quod ne quidem suspensiois pœnam inducit, est temerè hoc aliqui contendant, per text. in *c. Episcoporum 8. de privil. in 6.* cum is non loquatur nisi de celebrantibus in loco interdicto, qualis non est iste. Quod si contigerit Ecclesiam violari, Sacerdote celebrante ante incœptum Canonem, erit illi destitendum, propter Ecclesiasticum loci impedimentum. Post Canonem verò incœptum absolvenda illi est Missa, quod censetur quasi substantialiter sacrificium inchoatum, quod non interrompendum Vid. Suarez *d. loco sect. 4.*

11 Adservanda autem in Ecclesiis Eucharistia devotè & fideliter, ut, ubi opus, ejus sit copia deferendi ad infirmos, mundè & nitide decenterque cum lumine prævio: ad cujus delationem sive elevationem quilibet se inclinabit, *c. Janero. h. 1.*

12 Decantanda præterea in Ecclesia Laudes Dei, & persolvendæ ibi Horæ Canonice ab iis, qui Ecclesias sibi adsignatas habent, & qui Choro sunt destinati, & hoc suo tempore, *d. c. 1. h. 1. Nav. conf. 13. h. 1.* debitaque cum attentione animi & devotione, non syncopando, non transcurrando, non immiscendo vana, non

excundo frequenter, ut graviter Clericos reprehendit Clemens V. in Conc. Viennensi. *Clem. 1. h. 1.* Dicitur Horæ Canonice, quod unaquaque per se spectata sit officium pro certa hora designatum. Qui orandi certis horis actus, & Psalmodie Ecclesiasticæ usus sanè antiquus est, ab ipsis Apostolis ex Judæorum fontibus in Ecclesiam deductus. Baron. *temo 1. Annal. ad an. 34. num. 251. & an 60. num. 24. & seq.* Ad earum recitationem tenentur ex præcepto Clerici iuncti majoribus Ordinibus, etiam si beneficium non habeant, neque ex officio aut peculiari obligatione Choro assistere teneantur.

Ubi quaeritur, Quo jure teneantur? R. Institutionem recitandarum Horarum esse Ecclesiasticam, ut præceptum super iis recitandis sit ejusdem juris. Pro quo facit, quod sacri Ordines ordinentur quidem per se primò ad aliquos divini cultus actus externos, non tamen ad orationem, quatenus est distinctus actus à Sacrificio. Nec ratio ulla dari potest, quare ejusmodi obligatio ad jus divinum aut naturale referenda sit. Quo modo & Pontifex dispensat super ista obligatione; quod non faceret, si foret divini juris. De Sacerdote, cui ista obligatio imponitur, habetur *c. 1. h. 1. & can. Presbyter dist. 91.* De Diacono & Subdiacono non videtur præceptum jure expressum sed consuetudine extensum, vel declaratum, quæ legitime præscripta est sufficiens ad inducendum tale onus. Vid. Navar. *De Orat. c. 7. n. 2. Azor, p. 1. lib. 10. cap. 4. qu. 13.* Contra Covarr. *3. Var. 13. n. 10.* Multò minus dici potest, ex jure divino tenei Clericos in minoribus constitutos, quibus nec Ecclesiastico jure onus hoc impositum esse verius est. Si tamen habeat consuetudo, ut aliquid recitent, potest eos ad observantiam ejus cogere Episcopus, quod sit honesta. *Azor, d. lib. 10. c. 5. qu. 2.*

Quæritur II de Religiosis, An Professio non ordinati teneantur ad Horas? R. Professionem per se & ex necessitate non ordinari ad hoc ministerium, sed tantum ad perfectionem, quæ etiam haberi potest sine hoc medio. Præterea præter tria vota, ad quæ obligat, non invenitur ulla lex Ecclesiastica eos ad aliud obligans: uti nec datur universalis consuetudo, cum

sunt quaedam Religiones non deputatae ad Chorum, sed vel ad militiam, vel aliud ministerium. Ut haec res sit decidenda juxta receptas cujusque Religionis regulas, ex vi sui status obligantis ad Chorum; vel juxta receptam consuetudinem, quae praecipuum induxit, ut professus hoc solo teneatur Horas recitare, eaque omittens peccet mortaliter, cum sit materia gravis ad quam ex praecipuo iuste quis obligatur. Azor. d. lib. 10. cap. 6. q. 2. Excipiuntur Religiosi, quos Laicos aut Conversos vocant, qui licet emittant solemnem professionem, non sunt tamen deputati ad Chorum, Azor. d. c. 6. q. 4.

15 Quæstio item est de Novitiis, An hi teneantur? R. Id posse videri, ex eo, quod gaudeant privilegiis Clericorum, & aliquibus etiam loci ipsius, ex ejusque redditibus & elemosinis vivant. Verius tamen, ex sola habitus assumptione eos non teneri ad Horas, cum non habitus, sed professio obstringat regulam Monasticam: antequam liberum est illi ad saeculum reverti, & munia negotiaque secularia suscipere, c. consulti 20. 21. 23. sup. de Regularib. Nec obstat, quod fruantur aliquibus Ordinis privilegiis, videlicet: ubi habeant; hoc enim quia sunt in via ad Religionem, cujus disciplinae voluntarie se subjecerunt. Navar. De Oras. d. c. 7. n. 23.

16 Praeter ordinatos & professos tenentur etiam regulariter ad Horarum recitationem habentes beneficium Ecclesiasticum; idque ex institutione Ecclesiae, quae eam obligationem cui liber beneficio adnexit, correspondentem iustitiae naturali, quae cum propter officium detur beneficium, vult per habentem beneficium impleri officium, ne aliàs temere habeat stipendium. Ubi excusatio frustra caussabitur ex aliis oneribus, ut ne Episcopus quidem cui alia conera in juncta, praetendat ab hoc officio libertatem: & probatur communiter haec obligatio *can. si quis presbyter de consecr. dist. 92.* atque ita habet communis Ecclesiae consensus, & traditio. Dixi, regulariter; quia sunt quaedam beneficia, ut Praepositurae quaedam & Personatus quae non obligant ad Horarum recitationem, sed aliud quid in dies recitandum in junctum habent. Proceedit hoc indubie quando beneficiatus est in possessione, & fructus percipit, quia tum demum dicitur habere stipendium.

17 Quid si beneficium habens, ejusque posses-

sionem, non tamen fructus percipiat? R. Si fructus suo facto non percipiat, non excusatur quod culpa sua damnum sentiens, illud non deatur sentire, & quod non debeat quod sit se liberare ab obligatione, cui est obligatus. Si vero ei imputari non possit, quod fructus non percipiat, ut si ex consuetudine ventur fabricae aut praedecessori, nihil erit videtur excusari, cum per decretum *in extravag. de elect.* ei debeat in media tantum pars. Quod decretum licet salubere, tamen in locis de consuetudine non observatur, sed Clerici interdum primo, interdum secundo anno fructus nullos percipiunt: tamen ideo videtur liberari ab Horarum obligatione, cum residendo distributiones quotidianas possint percipere, quas si negligant, sibi adscribant. Quod si alibi & haec de negata habile tamen est, idem adhuc dicendum, cum licet pro praesenti nihil percipiant, tamen sine percepturi; veluti in causa, quae videntur fructus praedecessori defuncto, quod denuo post mortem suam eodem fructu cujus haeres percipit ejus anni fructus, niigitur hujus spei ratione teneatur ad officium, cum habeat stipendium? Sic tamen si referentur fructus primi anni, videtur concedere in exonerationem Canonici, qui liberatur ab oneribus fabricae, ad qua corpus Canonicorum, quibus placitum huiusmodi oneri satisfacere. Si distribuatur huiusmodi primi anni inter Canonicos, non est illi iusta causa subterfugendi recitationem officii, quia novo Canonico pro tempore fructibus carenti sit spes similis distributionis percipiendae per sequentes Canonicos; quae potestati emolumentum facit eum obstringere recitationi. Et ut spes pro illo tempore defectu tamen perfecte adquisitionem ad beneficium ad fructus, videtur sufficere ad obligationem recitandi, cum non sit verosimile, quod fructuum carentiam esse inducitur in distributionem divini officii, sed eo semper sit gravamen novi Canonici, a quo ex parte anticipatum officium pro aliquo tempore ante stipendii solutionem. Navar. d. cap. numer. 30. Azor. d. cap. 4. q. 4. Summa de statu Religiosorum, tomo 2. Tractat. 4. lib. 4. cap. 10. Quod si per casum fortuitum vel alienationem

nulli fructus percipiatur, non rectè excusatio ab hoc onere prætendatur, cum jus ad fructus ponat sufficientem rationem ad officium. Idem est, si per injuriam fructus auferantur, quatenus tamen ea oblatio est temporanea; nam si perpetua, cum spoliatio moraliter sit perpetua, cessare videtur obligatio recitandi Horas, quia videtur carere beneficio, quod jam redditum ei inutile, veluti si terra ab hoste occupetur.

18 Ex his patet solutio ad questionem, An excommunicatus, suspensus, teneatur legere Horas? Respondendum enim ad affirmativè; nam quod non percipiat fructus beneficii, sibi imputare debet, cum causam dederit. Facit, quod beneficii titulum & possessionem retineat; alias sua ei malitia prodesset. Et hoc, si iusta sit excommunicatio, nam si iniusta fuerit, cum non possit videri deesse causam; fructus exigere posse videtur postea, ubi constabit de innocentia, ne injuria alterius ei iniuste obstat. Idem juris est in depositis, & degradatis; neque enim degradatio ordinem sacrum auferit, cujus ratio manet obligatus ad recitandas Horas. Nav. d. c. 7. nu. 17. Covar. 3. Var. c. 13. nu. 8. vers. Duodecimè. Idem judicandum de Monacho fugitivo, cum maneat causa obligationis, nec ei fuga sua debeat prodesse. Idem & posse videri dicendum de ejecto, ex eadem ratione, & quia per eum stet, quo minus recipiatur, c. fin. sup. De Regul.

19 Unde venit resolvenda alia questio, An ex vi solius tituli teneatur quis ad Horas? R. Distinguendum esse inter jus ad rem, & jus in rem. Certum esse, jus ad rem non sufficere ad obligationem, de qua agimus propterea quod tale jus neutiquam ponat beneficium, aut beneficium; ut nec debeat ponere obligationem ex beneficii acceptatione resultantem. Probabilius quoque, non sufficere jus in rem, neque nudum titulum ante adeptam possessionem, cum moraliter loquendo talis perinde se habeat atque si beneficium non haberet, cum ejus fructus non possit percipere. Ut nihil faciat, quod ejus habeat proprietatem, quippe sibi inutilem; ut non debeat ad onus cogi. Si tamen per ipsum stet, quod minus habeat possessionem, dicendum, ipsum teneri ad onus, ne fructus sua cum releyer in detrimentum

Ecclesie, quæ debito officio privaretur. Azor. d. c. 4. qu. 12.

20 Quid si ergo possessio sit controversa? R. Probabile esse, non habentem possessionem non teneri ad Horarum recitationem, cum titulus, ut dictum, solus non sufficiat, & possessio sit dubia propter litem. Ut nihil subit, cujus ratione ad prædictum onus teneri debeat, cum fieri possit, ut causa cadat. Atque ita cum non detur ullus textus, qui litigantem ad hoc cogat, nec per illum, quo minus possessionem habeat, stet, in dubio pro eo judicandum. Ubi nihil faciet quoddam Ecclesia officio careat, quia hoc est per accidens. Contra vult Navar. d. loco nu. 28. & in Summa c. 25. num. 4. hoc argumento, quod fructus sequestrati servantur victori, ut sit, quare ad Horas teneatur litigans. Verum ea res est incerta, ut proinde, cum necdum beneficium habeat, non teneatur ad onus. Quod si tamen alter litiganti iure possessioni incumbat, quo in casu videtur loqui Navar. tenebitur recitare Horas, cum ratione possessionis actus fruatur beneficio, atque ita teneatur ad totam ejus administrationem, Vid. Azor. d. c. 4. qu. 9. Suarez d. lib. 4. c. 19. nu. 9. & 10.

21 Quid si quis possessionem quidem habeat beneficii, fructus autem omnes sint reservati alteri? R. Nihilominus cum teneri ad recitandas Horas, cum teneatur ad adstantium in Choro; quo nomine consequitur Chori distributiones & alia commoda: ut sit ratio, quare teneatur ad onus.

22 Quid si à Pont. qui beneficium contulit, sint reservati? R. Aliquorum esse opinionem, talem non teneri ad Horas, ex eo; quod ista reservatio faciat, non stare per ipsum beneficium, quod minus fructus percipiat; ut nec debeat teneri ad onus. Quam rationem approbare videtur Navar. d. nu. 28. Verum & hoc casu dicendum, num teneri, quod ejus voluntate plerumque reservatio talis fiat, aut eam factam sciens nihilominus beneficium acceptaverit. Et ut Pont. præceperit alicui accipere beneficium, ejusque administrationem; cum ista reservatione, nunquam tamen ita præcipiet, ut sine ullo subsidio oneri accommodato acceptet. Etenim hoc est contra rectam rationem, atque ita saltem distributiones quotidianæ erunt salvæ, vel aliunde ei

providetur. Quod si non tantum fructus reservatur resignanti, sed & administratio penes eum maneat, nudo tantum titulo transeunte ad beneficiatum, tunc onus recitandi penes pensionarium manebit, penes quem est omne commodum. Navar. in *Summa d. c. 25. nu. 104. in fine.* Vid. Flamin. *d. resignat. benef. lib. 1. qu. 9. Azor. d. c. 4. qu. 5. Suarez d. lib. 4. c. 20. nu. 3. & 4.*

23 Consequenter quaeritur, An beneficium habens cuius fructus parens percipit, teneatur? R. Nihil est causa, quare non teneatur; cum per alium fructus capiens, ipse illos percipere videatur. *arg. e. Qui per alium De R. l. in 6.* Quod olim frequens fuit, cum filiisfam. etiam secundum puberibus fuerint concessa beneficia: hodie non in usitatum in puberibus quibus est parens, qui fructus colligit, & ab eo aluntur. Navar. *d. 7. nu. 28.*

24 An & qui iusto metu inductus à parentibus beneficium accepit? R. Non tenetur, si fructus accipere nolit; quod & acceptatio & retentio videatur coacta: ut non sit æquitati consentaneum, gravare aliquem hoc onere, qui non cupit frui stipendio, Tenetur tamen talis, quam primum commodè poterit resignare beneficium, & fructus perceptos restituere. Navar. *d. loco nu. 28.* Si pater illos perceperit, non tenetur nisi pro rata hæreditatis, quia eatenus tantum ad eum censentur per. nisi.

25 An habens tenue beneficium? R. Communionem habere sententiam, beneficii tenuitatem non liberare ab hac obligatione, cum tenuitas non faciat, quod minus sit verum beneficium, & habeatur jus spirituale: quod cum detur propter officium indistincte, sive sit tenue, sive pingue, est & ei adnexa indistincte obligatio officii, quod comitatur eum, qui accepit beneficium; accessorium enim sequitur principale, Facit eò *can. Clericus Dist. 91.* ubi Clericus vicium & vestimentum sibi parare debet sine detrimento officii: ut per tenuitatem non excusetur. *Gl. in d. can. Clericus Dist. 91. Covarr. 3. Var. 15. nu. 8. vers. Duodecimo Navar. d. c. 7. nu. 27. Azor. latè d. lib. 10. c. 3. qu. 3. Suarez. d. lib. 4. c. 21.*

26 An habens beneficium manuale? R. Causam dubitandi in eo esse, quod ad nuntum revocari possit per eum, qui contulit. Verum, ut

hoc non facit, quo minus pro tenuitate pendium habeat, ita non facit, quo minus teneatur ad onus, cum hoc incumbat ei, commodum sentit, cui onus adnectitur, merito militis, qui ad tempus tantum tenetur pro eo & commoda recipit, & concedit. Facit, quod habitu & potestate sit perpetuus cum beneficiatus r. l. is. istud possit tamen vitam permissu collatoris DD. in *Clon. supplem. neglig. Pralat. Azor. d. lib. 10. qu. 2.*

An plura beneficia habens teneatur recitare? R. Hoc videtur Navar. *De Orat. 60. nu. 2. 3. & 4.* ex ratione, quod cum quodque beneficium habeat adjunctum recitandi Horas Canonicas, consuetudinem habentem toties tenetur recitare, locutum vulgare, qui sentit commodum, & recusat onus. Facit, quod alias solent fraudaretur suo officio ex iustitia ratione stipendii. Contra tamen consuetudine receptum, satisfacere recitatione: cum enim hæc obligatio procedat ex jure naturæ, sed ex iustitia humani, si suppositis stipendiis possit videri esse recitata, non tamen nisi supposita humanitate, quæ cum super ea sit nihil disposita contenta una recitatione, nihil habet in se; præcipue accedente consuetudine optima uti legum, ita & institutorum est. Nihil movet titulorum multiplicatio per eam non semper multiplicatur, sed augetur, ut pluribus quidem onerari debeat, quibus tamen satisfacere non potest, aut si obligatio multiplicetur, non tenetur circa idem, ut eam tollat una solutio. *178. D. de verb. oblig. ubi Cujac.* Quo iustitiam, quod habens ordines, & beneficia est duplex obligationis causa, tenetur legendo satisfaciat utrique. Sic & cum eam audiendo satisficit in casu, quo pluribus eundem diem inciduat: & jejunando satisficit, si in diem quatuor temporum vigilia alicujus Sancti indicens jejunium hac de re vide apud Azor. *d. c. 4. qu. 10. lib. 4. c. 18. nu. 6.*

An teneantur habentes possessionem ecclesia? R. Si habeant eas sine titulo, hæc obligatione recitandi non tenentur.

crifta, custos licet reditus ab Ecclesia habeant, non tamen eo solo nomine sunt obftituti dicendis Horis, cum reditus illos non capiant tanquam beneficii fructus, fed tanquam ftipendia proportionata officijs & fcrvitijs. Idem dicendum de alijs, quibus alio titulo quam beneficii ex bonis Eccle. fia: quid adftgnatum, uti magiftris, c. 1. inf. de magiftr. & alijs per modum gratitudinis, aut aliam ob cauffam, aut fcrvitiium speciale: ut celfet ratio Eccle. fia:, obligantis tantum habentes beneficia.

29 Quid in habentibus Præftimonium? R. Si fumatur pro portione ex bonis quidem Eccle. fia: aut beneficii alicui concessa, fed tanquam mercede ob profanum ministerium, non teneri eos ad Horas, quod non habeant beneficium, aut quid sibi datum propter facrum ministerium. Si vero pro portione, que dari folet Clerico in titulum, tunc esse loco beneficii, c. fin. De concess. præb. in 6. ubi adnumeratur alijs beneficiis: & ita tenet Oldrad. Conf. 81. nu. 2. dicens ex Hostien. præftimonium esse dictum, quasi præstans musium. Tenet & Menoch, arbit. 2. casu 201. nu. 56. c. 58. dici beneficium, quando datur in titulum perpetuum: ut tunc necessario obliget ad Horas, cum posita causa sequatur ejus effectus, Vid. Azor. d. c. 3. qu. 4. Suarez, d. lib. 4. c. 12. nu. 7.

30 Quid in habente pensionem ex causa resignati beneficii? R. Habentē Pensionem etiam ratione beneficii resignati non teneri ad Horas, quod non possit dici habere beneficium, cum pensio ista sit quid merè temporale, reservata occasione spiritualis beneficii in alium translati. Gigas De pensionib. qu. 31. pium tamen V. imposuisse tali pensionario onus recitandi Officium B. Virginis, sub eadem pœna, que imposta beneficiatis non legentibus Horas, de qua mox. Nav. d. c. 7. nu. 25. Azor. d. c. 4. qu. 3. c. 14. qu. 12.

31 Recitandæ itaque Horæ ab ordinatis, professis, beneficia habentibus, & quidem decantandæ etiam aliquibus in Choro, discretis & stans suis horis, versibus alternis, secundum antiquum in Ecclesia receptum morem, non tantum voce, sed & corde, & in timore, ut ait Hieron. can. 1. Dist. 92. qui non vult audiri in Reclesijs theatrales modulos,

Unde disputatum, An Organorum usus & cantus Musici sit probandus in Ecclesijs? R. Esse, qui absolute cum improbet, quod ad lasciviam potius, quam ad devotionem excitet, quod est contra finem orationis. Quæ ratio procedit, quando cantus est lascivus & profanus, secundum d. can. 1. qui indecens est in Ecclesia, & propter irreverentiam non est sine gravi peccato, Et ita videtur improbare istum usum Navar. De Orat. c. 16. nu. 46. & 47. Si vero pia contineat & gravis sit, provocans ad devotionem, non est quod damnetur sive cantus cum Musica instrumentorum suavitate, sive Organorum usus: facit enim ad levandos fidelium animos, ut facilius ad devotionem adsurgant aut disponantur. Vide Baron, tomo 1. Annot. ad an. 60. nu. 29. & seqq.

Pœna non recitantis officium, præter mortale peccatum, propter gravem materiam & justum præceptum, est, quod fructus pro rata temporis omiffæ recitationis non faciat suos beneficiatus, sed eos restituere teneatur; ex ratione, quod accipiens mercedem, omisso opere, cujus nomine datur beneficium, c. fin. De rescript. in 6. peccet contra justitiam commutativam, ex qua oritur obligatio restituendi.

Quæritur autem, An continuè ab accepto beneficio teneatur quis ad Horas? R. Navar. velle, non teneri intra sex primos menses, nec novitio imputari omissionem recitandi. Probat hanc suam opinionem ex Conc. Lateranensi sub Leone X. Sess. 9. ubi post sex menses ab accepto beneficio non legens Horas, cessante legitimo impedimento, beneficiorum suorum fructus pro rata temporis & officii non facit suos; ut videatur antè suos facere, ex regula, quod inclusio unius sit exclusio alterius. Ita Navar. De Orat. c. 7. nu. 31. c. 21. nu. 58. adducens Bullam Pii V. in qua id, quod statutum erat d. Sess. 9. confirmatur. Nitiur hoc argumento, quod omittens Horas legere non peccet ex natura rei contra justitiam commutativam, nec ullo jure anteriore fuerit obligatus ad restitutionem. Dicendum tamen, ex natura rei sequi obligationem restituendi, nec ab ea excusari beneficiatum, omittentem intra sex primos menses recitationem Horarum, quippe qui ratione

bene-

beneficii teneatur ad officium, per jura antiquiora, c. 1. h. 2. & Dist. 91. cujus potissima pars in pluribus est hæc recitatio, imò ferè sola. Quo facit quod Abbas in d. c. 1. licet hanc sententiam dicat rigidam, fateatur tamen in animæ judicio esse tutiorem, cum sine causa teneatur stipendium, qui omittit officium, propter quod est datum: ut non possit negari peccare eum contra justitiam commutativam Covar. 3. Var. c. 13. nu. 10. Ut ista obligatio, cum ex natura rei procedat, continuo obliget. Nihil obstante statuto in d. Sess. 9. quod videtur tantum obligare non recitantes post sex menses: neque enim hoc accipiendum, quasi impunè ante illud tempus omitti possit recitatio, cum lex ista nihil novi inducat quoad primos sex menses, sed reliquat eos in statu quo ante erant; erat autem ante obligatio recitandi Horas continuè ab accepto beneficio, quia continuè stipendium habet. Nec facit, quod ait Abbas *ubi sup.* Clericum accipere beneficium ut vivat; nam non simpliciter; ut vivat, sed ut vivat, quia servit Ecclesiæ: ut non serviens non mereatur ab altari vivere, atque ita teneatur restituere, quod sine causa percipit. Communiter tamen volunt sex illos menses esse datos beneficiario tanquam inducias, ut interea divinum officium bene & convenienter addiscat. Convincitur saltem ex ratione hujus secundæ sententiæ, cum peccare mortaliter etiam intra sex menses, nisi ex causa excusetur non recitans Horas, aut notabilem earum partem omittens. Vid. plenius de hac materia Azor. d. c. 14. qu. 2. & seq. Suar. d. lib. 4. c. 29. Malder. De Just. & Invo. tract. 10. De Orat. c. 2. Dub. 3. art. 4. Menochi, 2. Arbitrar. casu 429.

Est autem restitutio facienda ab omittente, etiam ante sententiam, quippe quæ non tam consueat poenam, quæ non obligat in conscientia ante sententiam, ex communi sententia, quam concernat illicitam detentionem rei non suæ; cum, omisso officio, non fiant fructus beneficiati, qui proinde eos derinet injustè, qualis teneatur ad restitutionem, non expectat sententia. Facienda verò vel loci, fabricæ, vel fructus distribuendi in pauperes. Reus, si pauper fuerit, videtur licitè eos sibi reservare posse, de consilio sui confessorij. Nav. d. c. 7. nu. 34. præterea d. Sess. 9. dicitur

privandus beneficio non legens Horas, quæ tamen poena non ipso jure intelligitur præviâ monitione, cui non acquiescit legere instigenda.

Explicat autem Pius V. in sua Bulla de restitutionis, ut videtur est apud Nicæno loco. Scilicet quod omittens Horas non pro rata respondentes fructus non faciat. Matutinum tantum, dimidiam ejus partem; cæteras Horas omittentes, reliquas dimidiam; singulas verò, earum tertiam partem. Nihil excusabit à restitutione recitanti quænti die duplicata, vel pridie cum hæc recitatio sit diurna, singulis diebus persolvenda, quotum lapsu cessat, præterea & ex eo obligatio. Ut quod non impedit effectu postea suppleatur, neca restitui liberet, ad quam hoc ipso, quo omittitur, gatur. Sicut qui omittit ante die festam, non satisfacit die sequenti, quia tum non obligatur: nec omittente re uno die, teneatur altero jejuniis satisfacit jejunando Peccatum enim consummum ita non eluitur, sed poenitentia de orat. c. 10. nu. 52. Receptum ratione, sequentis diei Matutinum dimidiam anticipare, pridie dicto ejus die Officium tempus Completorii. Eiusdem quoque sine gravi culpa Horæ anticipatur, præter prandium dicantur reliquæ Horæ, ut Vesperas, aut etiam Completorium, videtur posse petitti, si causa sit, si alias, quod ad nocturnum Officium Postponere Horas omnes, & post prandium: alias inordinatum foret Prandium: prope noctem, nec caret istiusmodi periculo vel omittendi, vel celebrandi debita attentione percurrendi. Vid. Nav. lib. 4. c. 26. nu. 13. & seqq.

Dicta de necessitate Horarum recitatum procedunt, nisi sic causa excusetur in primis ponit ægritudo corporalis, sicut legendi impotentiam. Quam excusetur, si alias excusetur ex longæ moriæ teneatur Officium; uti nec carum adstantia in Choro, Surditas non excusetur, cum non impediatur lectionem. Si talis infirmitudo, quæ sine gravi detrimento

dolore vexationeve corporis non permittat le-
sionem, omnino excusabit. Excusat etiam
supervenientis necessitas, defectus Breviarii, dis-
pensatio Pontificis, cum, ut ex superioribus
patet, hæc obligatio sit inducta ex humana
institutione, super qua dispensat ille, qui super
eam est, scilicet Rom. Pontifex. Istitis autem cas-
ibus, quibus aliquis excusatur per se legere, non
teneatur legere per alium, quia hæc obligatio
est personalis, quæ per alium non suppletur:
quo modo legens per substitutum, cui stipen-
dium dat, non teneatur etiam. Non teneatur etiam
istis casibus alium audire legentem, cum ad
hoc nullus Canon obliget, Navar. *De Orat. c. 11.*
Azor d. l. 9. c. 13. Suarez d. lib. 4. c. 27. Malder. d. c.
2. Dub. 5.

38 Q. An qui non omnes Horas dicere potest,
saltem partem teneatur persolvere, ad quam il-
li non est impedimentum? R. Hoc adfirmare
Navar. *d. c. 11. nu. 9. Et seqq.* ex eo, quod, cum in
parte recitanda cesset causa excusationis, debe-
at etiam cessare excusatio; & quod præceptum
Ecclesie, si non possit impleri in totum, im-
plendum saltem sit quatenus potest. Nam
licet totum Officium unius diei sit integra ma-
teria præcepti recitandi, constat tamen ex ho-
ris distinctis, quarum singule sunt per se quoti-
dam totum, & continent quamdam oratio-
nem, quæ per modum officii Canonici conven-
ienter dicitur. Ut ab ea dicenda non excusetur,
licet totum officium dicere impediatur;
cum qui non potest solvere totum debitum,
non excusetur à parte, quam præstare potest,
quia in quavis hora salvatur ratio præcepti.
Quod si unam horam integre persolvere ne-
queat, non teneatur ad partem, cum unaquæque
hora præcipiatur, ut actio perfecta, quæ salve-
tur ratio præcepti, in parte autem salvari ne-
queat, ut ita non nascatur obligatio ad illam
dicendam. Sanchez *ad Decal. lib. 1. c. 19. num. 4.*
Et seqq. Suarez *d. lib. 4. c. 27.*

39 Est & dubium, An qui Horas dicere nequit,
teneatur quid aliud earum loco recitare? R. Vel-
le quidem Navar. *d. c. 11. nu. 19.* non teneri jure
humano, sed tantum jure divino naturali ad ali-
quam compensationem; eum tamen non aude-
re imponere obligationem sub reatu mortali,
sed ex bono & æquo ita consulere. Verum di-
cendum in distincte non teneri, cum nullum jus

specialiter hoc onus imponat, & ex jure com-
muni lex specialiter obligans ad opus deter-
minatam, si impleri non potest eo modo, quo
implendum, non inducat obligationem alteri-
us operis in compensationem.

Denique quantum ad inversionem Hora-
rum, uti si ante Primam dicatur Tertia, aut Psal-
morum, illa secluso contemptu, non ponit gra-
vem materiam, quæ sufficiat ad peccatum mor-
tale, cum in substantia compleatur præcep-
tum. Missam dicere ante Matutinum plures
mortale judicant: secluso tamen contemptu
non videtur includere mortale, cum hæc de re
nullum sit præceptum, nec consuetudo in con-
trarium recepta. Rectius tamen præmittitur
Matutinum. Suarez *d. lib. 4. c. 24. n. 6. Azor*
d. lib. 10. c. 10. Quantum ad interruptionem
inter Psalmos ejusdem Horæ, si ea brevis sit,
culpam non habet, cum pro nihilo reputetur:
si vero notabilis, non est sine peccato, si desit
rationabilis causa. Ratio est, quod unitas cu-
jusque horæ pertineat ad formam præscriptam
in recitandis Horis: unitas autem tollitur per
interruptionem. Unde rectius Horæ omnino
iterantur: non est tamen sine peccato, leviter
Horas interrumpere etiam cum animo iterandi,
propter irreverentiam. Vide Navar. *De*
Orat. c. 16. nu. 66. Et seqq. Suarez *d. c. 24. nu. 10.*
Azor. d. lib. 10. c. 8.

TITULUS XLII.

De Baptismo, & ejus effectu.

SUMMARIUM.

1. Baptismi necessitas & finis.
2. Materia.
3. Immersio seu abstersio an totius corporis faci-
enda, an partis tantum?
4. Manum vel pedem tantum apparentem an
baptizare sufficiat?
5. Baptizare an censetur quis projiciendo pue-
rum in flumen.
6. Forma Baptismi.
7. Minister.
8. Ab hæretico, excommunicato &c. in casu ne-
cessitatis an petere baptismum liceat?
9. Plures simul baptizare non possunt.
10. Subiectum baptismi homo non baptizatus.

Y

11. Cam-